

ZDENKO MARŠÁLEK – EMIL VORÁČEK A KOL.: INTERBRIGADISTÉ, ČESKOSLOVENSKO A ŠPANIĚLSKÁ OBČANSKÁ VÁLKA

LUCIA HOLANOVÁ

Kolektívna monografia o československých interbrigadistoch a španielskej občianskej vojne v rokoch 1936–1939 vznikla na základe konferencie konanej dňa 23. októbra 2015, ktorú podnietil JUDr. Richard Falbr, predseda Sdružení přátel interbrigadistů. Usporiadaním seminára sa ujali Zdenko Maršálek z ÚSD AV ČR a Emil Voráček z Historického ústavu AV ČR. Obom sa podarilo zostaviť skúsený a reprezentatívny tím autorov, ktorý sa zaoberá poznáním samotnej občianskej vojny a osudom československých interbrigadistov, pričom poukazuje aj na doposiaľ neznáme problémy a otázky k danej téme.

Kniha je rozdelená na dve hlavné časti, ktoré tvoria samostatné kapitoly jednotlivých autorov. Prvá časť je venovaná širšiemu okruhu svetovej a československej politiky a druhá časť dáva do pozornosti problematiku osudov samotných československých interbrigadistov.

Úvodná kapitola Josefa Opatrného uvádza čitateľa vhodne do problematiky občianskej vojny a informuje ho o dôležitých aspektoch jej vzniku.

Vnímaniu a prezentovaniu tejto témy, či už spoločnosťou, bádateľmi alebo historikmi sa ujal autor Jiří Chalupa v druhej kapitole. Je pozoruhodné, že v texte predložil otázky vynárajúce sa nielen v mysli skúsených historikov, ale aj v mysli laického čitateľa. Dokázal jasne a zreteľne poskytnúť zrozumiteľnú teóriu k smerom a prúdom súčasnej historiografie. Pochvalu si zaslúži aj výklad rôznych odlišných názorov najvýznamnejších španielskych a svetových bádateľov.

V tretej kapitole autor Emil Voráček prináša hodnotnú analýzu medzinárodnej súvislosti občianskej vojny, a to na príkladoch Sovietskeho zväzu a Komiterny, o ktoré má dlhoročný záujem. V danej štúdií využíva materiály z rôznych fondov a hlavne pozornosť si zaslúžia zdroje z ruských archívov, ktoré dopĺňa vysokou znalosťou odbornej literatúry. Napriek tomu, ako sám tvrdí, že pri svojich štúdiách v ruských archívoch sa mu nepodarilo získať systematický prehľad k danej problematike Komiterny, dokázal z fondov vyťažiť dostatočné informácie a vytvoriť pútavú kapitolu k zahraničnej intervencii. Široký okruh medzinárodných vzťahov československej diplomacie ďalej dopĺňa aj autor Jindřich Dejmek.

Kapitolou Zdenko Maršálka sa čitateľ dostáva k druhej časti monografie, ktorá je venovaná priamo československým interbrigadistom. Autor vo svojom prvom príspevku upriamil pozornosť na životné osudy dobrovoľníkov a vo svojom druhom príspevku predkladá reálne počty československých interbrigadistov pôsobiacich na frontách v období druhej svetovej vojny. Na tieto štatistiky využil množstvo presných databáz z Vojenského ústredného archivu – Vojenského historického archivu.

Text autora Radima Gondy sa sústreďí na nábor jednotlivých dobrovoľníkov pre republikánske Španielsko z pohľadu československej štátnej moci. V kapitole je využitý nevyhnutný rozsiahly poznámkový aparát, ktorý jasne dopĺňa text príspevku.

Autor Jaroslav Bouček sa vo svojej štúdií ujal zhrnutiu osudov československých interbrigadistov po druhej svetovej vojne, kde využíval osobné materiály dobrovoľníkov, vrátane množstva problémov, ktoré im zapojenie v interbrigádách neskôr spôsobilo.

Záverčný príspevok Jiřího Kasla predstavuje nielen českú, ale aj československú prekladovú literatúru o odraze španielskej vojny, ktorá užitočne vytvára konkrétny prehľad o vývoji témy a tak napomáha k jej ďalšiemu využitiu v historickom bádani.

Veľmi zaujímavou a hodnotnou súčasťou knihy je obrazová príloha z výberu dobových plagátov uložených v Národnom archivu, ktoré predstavovali jeden z bežných zdrojov komunikácie v období španielskej občianskej vojny.

Kolektívna monografia je založená na dôslednom archívnom výskume a je prínosom pre českú historiografiu. Autorom sa podarilo poukázať na doteraz neznáme problémy a otázky k danej téme, ale aj umožnili čitateľovi spoznať samotnú občiansku vojnu a jednotlivé osudy československých interbrigadistov.

Maršálek, Zdenko – Voráček, Emil a kol.: Interbrigadisté, Československo a španělská občanská válka. Neznámé kapitoly z historie československé účasti v občanské válce ve Španělsku 1936–1939, Historický ústav AV ČR. Praha 2017, 330 s.